

Hoeveel kinderen en jongeren krijgen te maken met een ongeval?

Het aantal ziekenhuisopnamen vanwege een privé-ongeval, sportblessure of arbeidsongeval onder 0- tot 18-jarigen is in de afgelopen tien jaar gestegen. Het aantal behandelingen op een afdeling Spoedeisende Hulp (SEH) vanwege lichte privé-ongevallen is gedaald, maar het aantal behandelingen vanwege ernstige privé-ongevallen of sportblessures is gestegen. Letsels door privé-ongevallen behoren onder jongeren tot 15 jaar tot de ziekten of aandoeningen die de meeste ziektelast veroorzaken.

Inleiding

Veel kinderen en jongeren krijgen te maken met een ongeval. Afhankelijk van de oorzaak worden ongevallen ingedeeld in arbeids-, verkeers-, sport- en privé-ongevallen. Privé-ongevallen worden opgelopen in of om het huis, in openbare gebouwen, op straat of tijdens vrijetijdsbesteding. Sport- en arbeidsongevallen worden opgelopen tijdens de uitoefening van sport of werk. Verkeersongevallen worden hier buiten beschouwing gelaten.

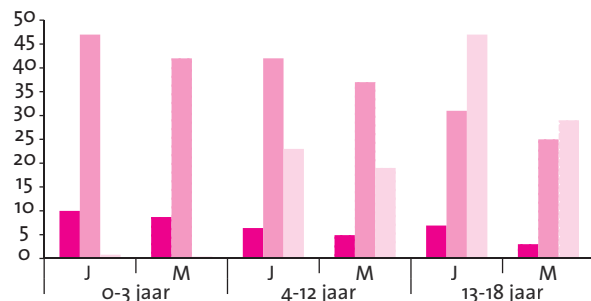
Ziekenhuis- en sterfteregistraties

Het aantal ziekenhuisopnamen en behandelingen op de afdeling Spoedeisende Hulp wordt jaarlijks geregistreerd. Zo ook het aantal kinderen en jongeren dat overlijdt ten gevolge van een ongeval. In de database met gegevens over ziekenhuisopnamen kan geen onderscheid gemaakt worden tussen privé-ongevallen, sportblessures en arbeidsongevallen als oorzaak van letsel. In de database met gegevens over SEH-behandelingen is dit onderscheid wel mogelijk.

Ziekenhuisopname en behandeling op spoedeisende hulpafdeling door ongevallen

Het totaal aantal ziekenhuisopnamen als gevolg van een privé-ongeval, sportblessure of arbeidsongeval onder 0- tot 18-jarigen was in 2011 6,2 per 1000. Er werden meer jongens (61%) dan meisjes (39%) in het ziekenhuis opgenomen. Daarnaast werden respectievelijk 37 per 1000 en 23 per 1000 jongeren op de SEH-afdeling behandeld vanwege een privé-ongeval of een sportblessure. Privé-ongevallen kwamen vaker voor bij jonge kinderen (*figuur 1*). Het aantal jongeren dat een SEH-afdeling bezocht vanwege een sportblessure nam toe tot de leeftijd van 14 jaar en daarna weer af. Ook hier ging het vaker om jongens (60%) dan meisjes (40%). De meeste opnamen waren het gevolg van valongevallen (60% van de ziekenhuisopnamen en 56% van de SEH-behandelingen vanwege een privé-, sport- of arbeidsongeval is een valongeval).^{1,2}

■ Ziekenhuisopname privé-ongeval, sportblessure of arbeidsongeval
■ SEH-afdeling privé-ongeval
■ SEH-afdeling sportblessure

Figuur 1 Aantal ziekenhuisopnamen en SEH-behandelingen bij 0- tot 18-jarige kinderen en jongeren in 2011 vanwege privé-ongeval, sportblessure of arbeidsongeval (aantal per 1000).^{1,2} Bronnen: Letsel Informatie Systeem 2011, Bevolkingsstatistiek 2011-2012; Centraal Bureau voor de Statistiek; Landelijke Medische Registratie 2011, Dutch Hospital Data.

Trends in ziekenhuisopnamen

Het aantal ziekenhuisopnamen vanwege een privé-ongeval, sportblessure of arbeidsongeval is sinds de eeuwwisseling gestegen van 16.000 in 2000 naar 23.000 in 2011. Het aantal kinderen en jongeren dat wordt behandeld op een SEH-afdeling vanwege een privé-ongeval is ten opzichte van het begin van de eeuw afgenomen van 180.000 in 2000 naar 140.000 in 2011. Deze daling is met name toe te schrijven aan een daling van het aantal minder ernstige letsels; het aantal relatief ernstige letsels is juist toegenomen. Het aantal behandelingen op de SEH-afdeling vanwege sportblessures is gestegen tussen 2000 en 2011: van 77.000 naar 83.000.^{1,2}

Sterfte door ongevallen

In Nederland, en ook in andere Europese landen, hebben de belangrijkste doodsoorzaken van kinderen en jongeren van 1 tot 20 jaar een uitwendige oorzaak. In 2011 zijn er 171 kinderen tot 20 jaar overleden door een ongeval,

H.H. Hamberg-van Reenen, onderzoeker, afdeling Verkenningen Zorg en Preventie, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Centrum Gezondheid en Maatschappij, Bilthoven. C. Stam en M.J.M. Panneman, onderzoekers afdeling Registraties, VeiligheidNL, Amsterdam.

Correspondentie: heleen.hamberg@rivm.nl.

geweldpleging of automutilatie. Van hen zijn 34 kinderen om het leven gekomen door een privé-, sport- of arbeidsongeval.^{1,2}

Ziektelast door ongevallen

Onder kinderen en jongeren tot 15 jaar staan letsels door privé-ongevallen op de eerste plaats van ziekten en aandoeningen die de meeste ziektelast veroorzaken (21.700 DALY's).³

C. Stam en M. Cotterink

Vallen in en om het huis door kinderen van 0 tot 4 jaar en preventie door ouders

In 2012 werden elke week gemiddeld 290 jonge kinderen op een afdeling Spoedeisende Hulp (SEH) behandeld in verband met letsel opgelopen door een val in of om het huis en werden 68 jonge kinderen opgenomen in het ziekenhuis. Dit zijn grote aantallen ongevallen en helaas vaak met ernstige gevolgen. In dit artikel beschrijven wij de kenmerken van deze ongevallen en de maatregelen die ouders kunnen treffen om dit soort ongevallen te voorkomen.

Inleiding

In 2012 vonden 44.000 spoedeisendehulp (SEH)-behandelingen en 8.800 ziekenhuisopnamen plaats bij jonge kinderen (0 tot 4 jaar) in verband met letsel door een ongeval. Bij één op de drie SEH-behandelingen (15.000) en twee op de vijf ziekenhuisopnamen (3500) was er sprake van letsel door een val in of om het huis. In 2012 overleden twee jonge kinderen door een val. Alhoewel het aantal SEH-behandelingen fors is gedaald sinds de jaren negentig van de vorige eeuw, gaat het nog altijd om een groot aantal kinderen en is aandacht voor preventie op zijn plaats.

Methode

Letselgegevens over vallen van jonge kinderen worden in Nederland verzameld via het Letsel Informatie Systeem van VeiligheidNL, de Landelijke Medische Registratie van Dutch Hospital Data en de Doodsoorzakenstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In het Letsel Informatie Systeem (LIS) staan slachtoffers geregistreerd die na een ongeval, geweld of in verband met zelf toegebracht letsel zijn behandeld op een afdeling Spoedeisende Hulp (SEH) van een selectie van ziekenhuizen in Nederland. Deze ziekenhuizen vormen een representatieve steekproef van ziekenhuizen in Nederland met een continu bezette SEH-afdeling. Dit maakt een schatting van cijfers op nationaal niveau

Literatuur

1. VeiligheidNL. Cijfers privé-, sport- en arbeidsongevallen 0-19 jaar. Amsterdam: VeiligheidNL; 2013.
2. Hamberg-van Reenen HH, Meijer SM, redacteurs. Gezond opgroeien. Verkenning jeugdgezondheid. Bilthoven: RIVM; 2014.
3. Haagsma JA, Beeck EF van, Polinder S, Hoeymans N, Mulder S, Bonsel GJ. Novel empirical disability weights to assess the burden of non-fatal injury. *Inj Prev*. 2008;14:5-10.

mogelijk. Via de Landelijke Medische Registratie (LMR) (vanaf: data 2013 Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg (LBZ)) worden alle ziekenhuisopnamen geregistreerd in nagenoeg alle ziekenhuizen in Nederland. De Doodsoorzakenstatistiek bevat gegevens over alle overledenen die in Nederland woonachtig waren op het moment van overlijden en is gebaseerd op de doodsoorzakenverklaring afgegeven door een arts. Vanwege mogelijke overlap kunnen de aantallen in de registraties niet bij elkaar worden opgeteld.

Resultaten

Iets meer jongens dan meisjes lopen letsel op door een val in of om huis. Bij de ziekenhuisopnamen vormden in 2012 0- en 1-jarigen de grootste groep, bij de SEH-behandelingen 1- en 2-jarigen. Deze cijfers kunnen erop wijzen dat als de jongste kinderen (0-jarigen) letsel oplopen, dit vaak ernstig letsel is. Het is echter ook heel goed mogelijk dat de baby's met letsel, vaker dan peuters, (uit voorzorg) worden opgenomen in het ziekenhuis. Het merendeel van de kinderen die na een val in of om huis op een SEH-afdeling wordt behandeld, heeft letsel opgelopen door een val van de trap of een val van een andere hoogte zoals een val uit/van een (kinder)stoel of een val uit bed (*tabel 1*). Letsel door andere manieren van vallen zoals struikelen of uitglijden, komt bij jonge kinderen minder vaak voor. De helft van de slachtoffers